

только начинает восстанавливаться.

В целом, с конца 2003 г. в Украине наметились тенденции роста инвестирования в отрасль. Стали более активными финансовые учреждения и банки. Если раньше внутренние инвестиции оставались в самом регионе, то теперь увеличился приток инвестиций из соседних областей. Нами предлагается ряд мер по улучшению условий инвестирования в строительство: упразднение документооборота по новым проектам, ускорение процесса согласования проекта, снижение доли теневого сектора в отрасли и др. Эти задачи должны решать органы местной и государственной власти, особо уделяя внимание процессам в теневом секторе экономики.

1. Закон Украины "Об инвестиционной деятельности" от 18.09.1991 р. №1560-XII.

2. Указ Президента Украины „О дополнительных мерах по повышению поступлений инвестиций в экономику Украины” от 22.02.2001г. №108.

3. Указ Президента Украины „О мерах по улучшению инвестиционного климата в Украине” от 12.07. №512.

4. Постановление Кабинета Министров Украины „Об утверждении Концепции регулирования инвестиционной деятельности в условиях рыночной трансформации экономики” от 1.06.1995 г. №384.

5. Гриньова В.М. Методологічні засади концепції управління стратегією економічного розвитку регіону // Управління розвитком. – 2002. – №1. – С.42-59.

6. Козик В.С. Загальнодержавні та регіональні аспекти іноземного інвестування // Регіональна економіка. – 2002. – №1. – С.107-115.

7. Школа І.М., Вдовічен А.А. Умови залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіонів України // Регіональна економіка. – 2002. – №2. – С.54-67.

8. Цена жилья // Бизнес. – 2004. – №41. – С.142-149.

Получено 01.04.2005

УДК 338.24 : 65.014.1

Т.А.ПУШКАР

Харківська національна академія міського господарства

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглядаються шляхи формування системи управління та інформаційного забезпечення, яка дозволила підвищити ефективність економічної результативності діяльності будівельного підприємства. В якості такої системи пропонується застосування системи контролінгу як чіткого інструменту для обґрунтування управлінських рішень.

Актуальність даної теми обумовлюється тим, що в умовах трансформації економіки України значної зміни зазнають принципи роботи управлінського персоналу. Принципи управління, які спрямовані на аналіз минулих фактів, спостереження та контроль обмежують можли-

вість впливу на об'єкт, в кращому випадку – це можливість отримати інформацію, які відхилення від плану отримані в минулому. Виходячи з того, що підприємство є відкритою, а не самодостатньою системою, стає питання про його розвиток в нестабільному середовищі сучасних трансформаційних процесів на основі упередження негативного впливу, що неможливо без нового підходу до формування системи управління та інформаційного забезпечення діяльності підприємств будівельної галузі.

Будівельна галузь – чи не найважливіший елемент економіки України. Незважаючи на складності розвитку галузі в сучасних умовах, будівельна галузь України і нині являє потужний комплекс, якому до снаги вирішення складних завдань. Це біля семи тисяч великих, середніх і понад вісімнадцяти тисяч малих підприємств [3]. Крім потужних будівельних підприємств все дедалі частіше заявляє про себе малий і середній бізнес. Виручка від реалізації продукції в будівництві (табл.1) зросла від 10111,4 млн. грн. у 1998р. до 24747,6 млн. грн. у 2002 р. [1]. За цей же період значно зросли обсяги підрядних робіт, що були виконані власними силами будівельних підприємств (табл.2) [1].

Таблиця 1 – Виручка від реалізації продукції підприємствами будівельної галузі¹⁾

Роки	1998	1999	2000	2001	2002
Виручка від реалізації будівельної продукції, млн. грн.	10 111,4	10 476, 3	19 995,8	22 617,0	24 747,6

1) – Крім банків, малих підприємств та бюджетних установ.

Таблиця 2 – Обсяги підрядних робіт, що були виконані власними силами підприємств будівельної галузі¹⁾

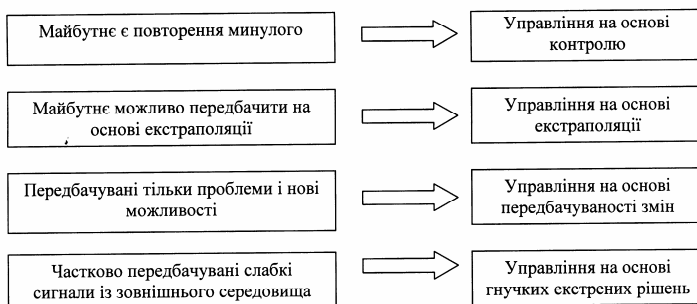
Роки	1998	1999	2000	2001	2002
Обсяги підрядних робіт у фактичних цінах млн. грн.	6 442,4	7 082,9	8 429, 0	10 122,2	10 040,9

1) – Без малих підприємств.

Перехід будівельних підприємств до ринково орієнтованої діяльності змінює систему існуючих виробничих відносин, в значній мірі збільшуючи роль тих факторів, які забезпечують “виживаність” суб'єктів господарювання. Це забезпечується, насамперед, гнучкістю виробничих можливостей, різноманітністю господарської діяльності, компетентною підприємницькою стратегією органів управління.

У зв'язку з цим для підприємств будівельної галузі постала необхідність розробки системи, яка б поєднувала мету, задачі та методи планування, регулювання та спостереження.

Еволюцію управлінських систем можливо класифікувати по спрямованості на майбутні події, по можливості передбачувати майбутнє [2]. Відповідно до цієї проблеми виділяють і методи управління (рисунк). У сучасних умовах нестабільного зовнішнього середовища і значного впливу зовнішніх факторів на підприємства можливість передбачити та вчасно відреагувати на можливі майбутні події є необхідною умовою господарювання та розвитку будь-якого підприємства. Саме контролінг, об'єднуючи всі вищезазначені складові, має чітку інформаційну спрямованість.

Становлення управлінських систем

Контролінг дозволяє передбачувати господарську та комерційну ситуацію і визначати заданих сум покриття, виявляти причини відхилень фактичних витрат від нормативних, своєчасно застосовувати заходи по регулюванню цих відхилень та оптимізації співвідношення витрат та результатів.

Контролінг почав формуватися з кінця XIX ст. Так, ще у 1880 р. посада контролера була введена в залізничній компанії США Atchison, Topeka and Santa Fe Railroad, а у 1892 р. – у компанії General Electric. Але до кінця 20-х років XX ст. ідея контролінгу не отримала широкого розповсюдження. Передумовою становлення контролінгу стало економічне зростання США в 20-ті роки XX ст., ускладнення процесу і методів планування. Значний вплив на становлення та поширення контролінгу зумовила економічна криза 1929-1933 рр., коли прийшло усвідомлення того, що саме успішне керівництво підприємством пов'язане з плануванням і обліком, розширеним трактуванням контролінгу як функції управління, яка орієнтована на майбутні події [5].

Починаючи з 50-х років проявляється інтерес до контролінгу в Німеччині та німецькомовних країнах, причому якщо в США контролінг розглядається в прикладному аспекті, то в Німеччині та інших європейських країнах – теоретичному [5].

При вивченні контролінгу в світовій практиці сформувалося декілька концепцій. Зокрема за Е.Майером [4], контролінг – це ефективне управління фірмою і забезпечення її довготривалого існування. В основу контролінгу покладено відстеження найважливіших сфер діяльності: облік, аналіз та планування результатів, контроль за ними, аналіз потенціалу підприємства, пошук “ вузьких ” місць, кількісне та якісне зростання підприємства.

Дещо з іншої концепції розглядає контролінг німецький теоретик Д.Хан [5], який підкреслює роль раціональних методів управління в загальній системі менеджменту. За його уявленням для контролінгу має значення не тільки організаційна, а і функціональна структура, зокрема, центральне місце посідає комплекс показників діяльності фірми: витрати і доходи, прибуток, нормування ресурсів, відхилення в їх споживанні, використання техніки, капітальні інвестиції тощо.

Виходячи з існуючих концепцій контролінгу, постає питання про можливість його застосування на підприємствах будівельної галузі. Безперечно, що успішне функціонування будівельного підприємства в сучасних умовах неможливе без формування ефективної системи управління, яка дала б можливість передбачати майбутні події і швидко реагувати на зміни в умовах господарювання, на можливий негативний вплив факторів зовнішнього середовища. Необхідно сформувати новий підхід як до системи управління та інформаційного забезпечення, так і до принципів планування розвитку підприємств будівельної галузі.

В Україні інтерес до контролінгу почав проявлятися після набуття нею статусу незалежної держави, що стала орієнтуватися на побудову економіки ринкового типу. За цих умов управління підприємствами на старій методологічній базі стає неможливим, нові підходи до управління і планування не сформувалися повною мірою. Тим більше, що за умов планової економіки управлінський облік виявляв себе у формі контролю за виконанням плану. Однак при переході до ринкових відносин умови господарювання змінились, і механізми обліку або забуті, або відкинуті, а на нових підприємствах ще несформовані. А зарубіжний досвід свідчить, що кращої альтернативи системі контролінгу як чіткого інструменту для обґрунтування управлінських рішень поки не існує. Яскравим прикладом є впровадження системи контролінгу в Німеччині, яка використовує цю систему з метою забезпечення конку-

рентоспроможності економіки в боротьбі з своїм найближчим конкурентом – Японією [6].

Таким чином, досвід впровадження системи контролінгу на підприємствах України дає можливість застосування даної системи на підприємствах будівельної галузі для вирішення невідкладних проблем їх функціонування, насамперед підвищення ефективності управління процесами будівельного виробництва, що є однією з основних умов існування будівельних підприємств в сучасних умовах.

1. Послання Президента України до Верховної Ради “ Про внутрішнє і зовнішнє становище в Україні в 2003 р. // Економіст. – 2004. – № 3, №37.

2. Ансофф И. Стратегическое управление. – М.: Экономика, 1989. – 510 с.

3. Денисенко М.П. Економіка підприємства: пошук шляхів розвитку. – К.: МАУП, 2002. – 80 с.

4. Майер Э., Манн Р. Контроллинг для начинающих: Пер.с нем. Ю.Г.Жукова / Под. ред. и пред. В.Б. Ивашкевича. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 304 с.

5. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга: Пер. с нем. / Под. ред. и с пред. А.А.Турчака, Л.Г.Головача, М.Л.Лукашевича. – М.: Финансы и статистика, 1997 – 800 с.

6. Килимнюк В. Эволюция контроллингу. Його роль в економіці підприємства // Економіст. – 2004. – №1. – С. 47 –49

Отримано 05.04.2005

УДК 69.003.65.014

А.С.НИКИФОРОВ

Харьковское областное статистическое управление

В.И.ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, **В.Ф.ПЕТРОВА**, канд. экон. наук,
Л.А.НОХРИНА, канд. техн. наук, **Д.В.СОКОЛОВ**, **А.Н.НЕВЕРЧУК**,
И.А.ШЕКШУЕВ, **Е.Л.БОГДАНОВА**, **Ю.В.БЕЛАШ**

Харьковская национальная академия городского хозяйства

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАБОТЫ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ НА ОСНОВЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ИХ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Рассматриваются особенности информационного фонда, технических и организационных средств, позволяющих накапливать, хранить, корректировать, преобразовывать и выдавать информацию, соответствующую потребностям строительного предприятия для создания продукции капитального строительства в установленные сроки, согласно предоставленным ресурсам и соответствующего качества.

Актуальность данной работы обусловлена особенностями экономического развития Украины в послеперестроечный период, что требует нового подхода к разработке систем, обеспечивающих эффективное функционирование всех производств народно-хозяйственного комплекса, в том числе и наиболее важного – строительной отрасли, где основным структурным элементом являются строительные предпри-